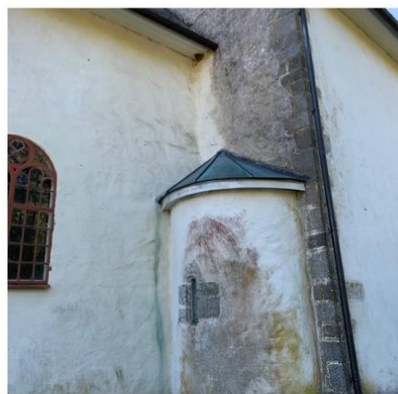

HANDLINGSPLAN LKFR

2021 – 2024

(Godkjent av LKFR 24/9-2020)

Tanum kirke med nyrestaurert absis – som står i kontrast til resten av kirken.

Beskrivelse av virksomheten.

Larvik kirkelige fellesråds ansvarsområde kan grovt deles i to hovedområder; gravplassvirksomhet og kirkelig virksomhet. I tillegg kommer felles administrasjon og annen kirkelig virksomhet.

På begge hovedområdene er det kommet ny lovgivning nylig. Gravferdsloven har vært gjenstand for vesentlig endringer i 2020, i tillegg til at Kirkeloven blir erstattet av ny lov om tros- og livssynssamfunn fra 1/1-21. Kirkelig fellesråd fortsetter med dette som gravplassmyndighet på vegne av kommunen. Det er ikke lagt opp til at endringer i lovgivningen medfører endringer i bevilgning eller budsjetter.

Driftsbudsjett:

Netto ramme pr. virksomhet, mill. kr.

Virksomhet	R 2019	B 2020	HP 2021	HP 2022	HP 2023	HP 2024	Total HP 2021 - 2024
041 Administrasjon	9,5	8,1	8,4	8,4	8,4	8,4	33,6
042 Kirker	16,0	17,3	17,6	17,6	17,6	17,6	70,4
043 Gravplass	4,4	4,8	5,5	5,5	5,5	5,5	22,0
044 Annen kirkelig virksomhet	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	2,7
Sum LKFR	30,5	30,8	32,2	32,2	32,2	32,2	128,7

Driftsrammen oppleves for som for lav i fht. det forventede aktivitetsnivå på mange områder, spesielt når det gjelder vedlikehold av kirkebyggene. De fleste av disse med stor kulturhistorisk verdi. Rammen som gis av kommunen tar ikke høyde for de store utfordringene det medfører å ha ansvaret for å vedlikeholde en slik portefølje av bygg.

Investeringsbudsjett:

Netto ramme pr. virksomhet, mill. kr.

Virksomhet	R 2019	B 2020	HP 2021	HP 2022	HP 2023	HP 2024	Total HP 2021 - 2024
042 - Kirker	5,3	3,0	3,0	3,0	0,0		6,0
043 - Gravplass	6,5	6,5	3,5	17,7	7,2		28,4
Sum LKFR	11,8	9,5	6,5	20,7	7,2		34,4

Tallene i tabellen er hentet fra kommunens strategidokument for 2020-2023.

Siden 2016 er det blitt bevilget totalt 26,5 mill. kr til rehabilitering av middelalderkirker. Det totale behovet ble anslått til 82,6 mill. kr i 2015. Den ekstra bevilgningen har gjort

at vi har klart å ta igjen noe av forfallet, men standarden på kirkebyggene er fortsatt langt unna å komme opp på et tilfredsstillende nivå.

Det er viktig å opprettholde et forutsigbart nivå på bevilgningen for å ha håp om å ta igjen mange års forsømt vedlikehold av kirkebyggene, også for de nyere kirkene.

Til rehabilitering av bygningene på Undersbo gravplass er det avsatt 21,9 mill. kr av bevilget beløp til 043 gravplass i 2022 og 2023. For omregulering av selve gravplassen er det anslått et behov i størrelsesorden 35 mill. kr i tillegg. I tabellen under er 14,7 mill. kr lagt inn i 2024.

Ifølge gravferdsmeldingen trengs det 3,7 mill. kr til å rehabilitere alle rammegravene i Tjølling, og ytterligere 5,2 mill. kr for å ferdigstille utvidelsen av Kvelde kirkegård.

Det er også lagt opp til å etablere navnet minnelund på gravplassene i Svarstad, Hedrum og Berg i planperioden.

Kirkeorgler har lang leveringstid, og kostnadene løper over tilvirkningstiden. En fast og forutsigbar sum til orgler vil sørge for at det kan lages en plan for gradvis innfasing av nye kirkeorgler.

Forslag til økt investeringsramme:

Virksomhet	HP 2021	HP 2022	HP 2023	HP 2024	Total HP 2021 - 2024
KLP			0,1	0,1	0,2
Sum 041 Administrasjon			0,1	0,1	0,2
Rehabilitering kirkebygg			5,1	5,1	10,8
Utskiftning kirkeorgler	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Sum 042 Kirker	1,0	1,0	6,1	6,1	14,2
Rehabilitering/ utvidelse gravplasser	4,0	5,5	1,7	15,0	26,2
Utskiftning av maskiner	0,5	0,5	1,0	1,0	3,0
Sum 043 Gravplass	4,5	6,0	2,7	16,0	29,2
Sum LKFR	5,5	7,0	8,9	22,2	43,6

Det vises til tabell på side 8 for planlagte prosjekter innen rehabilitering av kirkebygg og tabell på side 5 for utskiftning av maskiner. For øvrig vises det til gravplassmeldingen for 2020-2045 og tilstandsrapport kirkebygg fra 2019.

Gravplass

Gravferdsloven (Gravplassloven fra 01.10.2021) §3, 1. og 2. ledd lyder slik:

«Kirkelig fellesråd har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra fellesrådet.»

Fra 1.1.21 erstattes «kirkelig fellesråd» med «gravplassmyndigheten».

Virksomheten består av:

16 Gravplasser med 27 bygninger.

- Undersbo gravplass med seremonibygning (tidligere krematorium), redskapsbygning (tidligere kapell) og personalbygg.
- Langestrand nedre kirkegård.
- Langestrand øvre gravplass med kapell og enkel garasje.
- Tjølling kirkegård med driftsbygning, verksted og bårehus.
- Hedrum kirkegård med driftsbygning og verksted.
- Kvelde kirkegård med driftsbygning.
- Hvarnes kirkegård med driftsbygning.
- Tanum kirkegård med personalbygning og driftsbygning.
- Berg nye kirkegård med driftsbygning.
- Berg gamle kirkegård
- Stavern kirkegård med bårehus
- Torsrød gravplass med driftsbygning.
- Kjose kirkegård med enkelt redskapsbod.
- Styrvoll kirkegård med driftsbygning.
- Svarstad kirkegård med driftsbygning.
- Hem kirkegård med driftsbygning.

Det er satt i gang et betydelig arbeid for å få alle gravplassene opp på en akseptabel standard med tanke på vannforsyning, strømfordeling og elektroniske kart (lovpålagt ISO-standard). Kartverk er fullført for 9 av gravplassene, vann og strøm for hhv 3 og 4. Dette er et tidkrevende arbeid som det er lagt opp til å fortsette i planperioden, men det betinger at bevilgningen økes utover dagens nivå. Ved mange av gravplassene er det også behov for betydelig omregulering for å møte dagens krav til størrelse på gravene. Vi har i dag et aktivt felt for livssynsnøytrale graver på Undersbo. Det er planlagt anlagt et felt på Torsrød, som avventer bevilgning. For å imøtekomme nye gravskikker er det etablert tilbud om «Navnet minnelund» ved seks av gravplassene, med plan om etablering ved fire til. Dette tilbudet har blitt tatt godt imot, og gir en god mulighet for effektivisering av ressurser og plassutnyttelse.

Maskiner

Til å betjene de 16 gravplassene har vi en omfattende maskinpark, se vedlagte maskinoversikt. Alt av spesialmaskiner som trengs utover dette blir leid inn. Pr. i dag består maskinparken av 4 minigravere, 3 traktorer, 5 biler, 1 elbil, 1 personløfter i tillegg til en del småutstyr som rydde- og motorsager.

Maskinene er fordelt rundt i sonene for å minimere transportbehovet. For å opprettholde en forsvarlig standard er det nødvendig å opprettholde, eller helst forsure, utskiftingstakten på maskinparken. Ideelt ønsker vi å gå over til elektrisk utstyr, men det har dessverre vist seg dyrt og uegnet så langt.

I kommende 4-årsperiode har vi planlagt følgende utskiftning av utstyr:

(Tabell i hele tusen kr)

MASKINPARK - Fornyingsplan 2021-2024.		Modell	Gravplass	2021	2022	2023	2024
BIL	Opel Mervano LS71192	2010	Alle	450			
BIL	Ford Ranger, hvit LS78850	2012	Sentrum			400	
TRAKTOR	John Deere 3720 CP9135	2007	Tjølling				700
GRAVMASKIN	Volvo (1,7t)	1997	Øst			300	
KLIPPER	Walker diesel	2005	Undersbo	265			
FLERBRUKSMASKIN	Ventrac 3200 D 4WD	2011	Tanum	285			
FLERBRUKSMASKIN	Ventrac 3200 D 4WD	2014	Hedrum			300	
FLERBRUKSMASKIN	Ventrac 3200 D 4WD	2014	Berg				300
FLERBRUKSMASKIN	Egholm 2500 D 4WD	2010	Alle/Ubo		1000		
	Sum			1000	1000	1000	1000

Dette anses som helt nødvendige investeringer, men det betinger at bevilgningen økes utover dagens nivå. Dagens standard på maskinparken anses som akseptabel, men ikke mer. Mye av utstyret begynner å bli gammelt og krever derfor mye vedlikehold og reparasjoner, med følgende driftsstans og belastning på et allerede hardt presset driftsbudsjett.

Gjeldende planer for virksomheten:

- Gravplassmelding.
- Plan for rammegraver i Tjølling.
- Rehabilitering av Undersbo gravplass med tilhørende bygg.
- Utvidelse av Kvelde kirkegård.
- Plan for utskifting av maskiner.
- Omregulering av alle gravplasser for å møte nye krav til gravstørrelse.
- Plan for etablering av gravfelt tilrettelagt for minoriteter på Torsrød.
- Etablering av «Navnet minnelund».

Planer i arbeid:

- Bevaringsplaner alle gravplasser
- Vegetasjonsplaner alle gravplasser
- Oppgradering av vannsystem
- Oppgradering av elektrisk anlegg
- Etablering av informasjonstavler.
- Etablering av gravfelt tilrettelagt for minoriteter.

Behov for nye planer:

- Plan for kildesortering av avfall

Miljø- og klimautfordringer:

- Konsekvenser for plassering av gravplassene, spesielt Undersbo ved vesentlig høyere vannstand.
- Utskiftning av maskiner som benytter fossilt brennstoff.
- Plassbehov – omlegging til mindre ressurskrevende gravskikker.

Lovkrav og rammebetingelser:

I hver kommune skal det være en eller flere gravplasser av slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 pst av kommunens befolkning. Kirkelig fellesråd har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra fellesrådet.

De viktigste veivalgene for virksomheten:

Pr i dag er det 16 aktive gravplasser i kommunen. Som det fremkommer av gravplassmeldingen vil det være behov for utvidelser ved flere av gravplassene i tiden fremover dersom dagens praksis med gravlegging på den gravplassen man sokner til. Samtidig er det betydelig kapasitet ved de største gravplassene, særlig Undersbo, Tjølling og Tanum der det nylig er foretatt vesentlige utvidelser. Samtidig oppleves det store utfordringer med grunnforholdene ved flere av gravplassene, hvilket vanskeliggjør gjenbruk innen rimelig tid. Det er derfor foreslått å avvikle enkelte av gravplassene på sikt.

Alle kommunens innbyggere har rett på fri grav i fredningstiden, men vi opplever at mange betaler for gravstedene langt utover dette. Festeavgift faktureres i dag for 5 år, med mulighet for kortere tid om ønskelig.

I all hovedsak blir arbeidsoppgavene i dag løst av fast ansatte, men med utstrakt bruk av vikarer/sesongarbeidere i sommersesongen da arbeidstrykket i fht. vedlikehold av anleggene er størst, samtidig som fast ansatte skal avvikle ferie. Gravplassene er inndelt i tre soner. Det er lagt opp til en grunnbemanning for å dekke opp for de løpende oppgavene i de enkelte sonene.

Kirker

Ny trossamfunnslov §14, 2. ledd lyder slik:

«Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.»

Loven er satt til å gjelde fra 1.1.21, soknet har erstattet kirkelig fellesråd i teksten.

Den norske kirke skal være en åpen bekjennende, misjonerende og tjenende folkekirke, og har valgt visjonen «Mer himmel på jord» som samlende uttrykk.

Som folkekirke skal den favne mennesker i alle aldre og ulike livssituasjoner, slik at alle - kvinner og menn, barn og unge - kan kjenne tilhørighet til kirken og få del i kirkens forkynnelse, opplæring, omsorg og fellesskap. Kirken skal gjennom sin kultur- og tradisjonsbærende rolle bidra til at det kristne verdigrunnlag og vår felles kulturarv holdes levende - i det enkelte lokalsamfunn og i storsamfunnet.

Virksomheten består av:

- 17 kirkebygg.
- Gudstjenester i hht. Biskopens forordning
- Kirkemusikk
- Kirkelig undervisning
- Diakoni
- Kirkelige vigslar

Antall medlemmer er ca. 33000. Dette utgjør om lag 70% av Larvik kommunes befolkning. Aktivitetsnivået var slik i 2019:

- 506 gudstjenester på søn- og helligdager.
- 298 Begravelser/bisettelser
- 284 konfirmanter
- 267 dåp
- 54 vielser

Det drives i alt 21 kor, og totalt deltok over 64 000 på ulike arrangementer i kirkens regi i 2019.

Kirkebygg

Kirkebygget er menighetens brukshus, og representerer samtidig store kulturhistoriske og økonomiske verdier som skal forvaltes i et samfunnsmessig og langsiktig perspektiv, og tilrettelegges for dagens bruksbehov.

Ved å opprettholde forutsigbare overføringer til Larvik kirkelige fellesråd vil det være mulig å ha en plan for nødvendige investeringer.

Kommunen og kirkelig fellesråd har totalt ansvar for drift, vedlikehold og utvikling av 17 kirkebygg i kommunen:

- 3 arbeidskirker som er godt tilpasset dagens bruksbehov
- 1 kirke som er uten vernestatus (Kvelde)
- 7 kirker som er listeført med vernestatus
- 6 kirker som er fredet.

Store deler av investeringene har de siste årene gått til renovering av de elektriske anleggene, som var gamle og brannfarlige. Videre er det utført arbeid for å sikre byggenes utvendige fasader og tak. På grunn av fuktige og telefrie vintre må også grunnen rundt kirkebyggene sikres og dreneres for vann.

Løpende planer for å opprettholde sikkerheten og hindre forfall videreføres ifølge vedlikeholdsplanen fra 2019. Der hovedinnsatsen legges i følgende punkter:

- Elektrisk anlegg
- Ytre skall
- Sikring av grunn og fundamenter.

Denne prioriteringen er i hht. til tilstandsrapport kirkebygg fra 2019.

Vi har lagt opp til følgende rehabiliteringsprosjekter i kommende 4-årsperiode. Det understrekes at for årene 2023 og 2024 er finansieringen pt. Ikke på plass.

Rehabilitering av kirkebygg 2021 - 2024

Prosjektnavn	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2021 - 2024
Kirkebygg, el. anlegg	4 050	3 300	900		8 250
Kirkebygg, låsesystem	150	100			250
Kirkebygg, drenering	200	200	200	200	800
Ledelys Lardalkirker	250				250
Nanset tak	750	750	750	750	3 000
Tanum fasade		500	2 750	250	3 500
Hedrum vinduer/fasade			500	400	900
Berg trekirke tak				3 500	3 500
Sum	5 400	4 850	5 100	5 100	20 450

Gudstjenester i hht. Biskopens forordning:

Det skal avholdes gudstjenester etter følgende frekvens:

- Hver søn- og helligdag: Larvik, Nanset, Stavern (alle 1.dager).
- 3 av 4 søndager: Tjølling, Østre Halsen.
- Annenhver søndag: Kvelde, Hedrum, Tanum, Berg, Langestrand, Svarstad.
- Hver tredje søndag: Kjøse.
- Hver fjerde søndag / 1 søndag i måneden: Hem, Styrvoll, Hvarnes.

Gjeldende for alle kirkene skal det i tillegg holdes det antall gudstjenester som er nødvendig. Nyttårsaftnen, 1. og 17. mai skal det holdes gudstjenester der man har behov for det. I tillegg er det satt opp en turnus for fellesgudstjenester og helligdager.

Å gjennomføre dette antallet gudstjenester lar seg ikke gjennomføre med bare fast ansatte innenfor de økonomiske rammene LKFR har i dag. Særlig vanskelig er det til jul og påske, samt om sommeren. Spesielt er det liten tilgang på kvalifiserte kirkemusikere. Det er administrativt krevende å skaffe vikarer i tilstrekkelig omfang.

Kirkemusikk

I alle kirkene er det montert pipeorgler. Mange av disse er i en dårlig forfatning. I Tanum kirke monteres det nytt pipeorgel i 2021 som delvis er finansiert av menigheten. I Fredriksvern er pipeorgelet tatt ut av drift som følge av brannfare. Det er etablert en orgelkomite som har som hovedoppgave å samle inn penger til nytt orgel. Som midlertidig løsning i disse kirkene er det montert digitale orgler. Det er fast ansatte organister i alle kirkene med unntak av i Kjøse der stillingen har vært vakant i mange år som følge av innsparing. Imidlertid er det utstrakt bruk av vikarer som følge av at gudstjenesteforordningen ikke går opp med kun bruk av fast ansatte.

Kirkelig undervisning

Etter at kristendomsundervisningen ble nedskalert i det ordinære skoleverket ble DnK en viktigere aktør innen undervisning av barn og unge. Dette er en hovedprioritet fra kirken sentralt, og utøves i stor utstrekning lokalt i menighetene. Det er ansatte i alle menighetene som driver arbeidet i samarbeid med en rekke frivillige. I tillegg er det et stort fokus på konfirmantundervisning. Området er i stor grad finansiert av statlige midler med tilskudd fra mange av de lokale menighetene. Driftstilskuddet fra kommunen dekker om lag 30% av kostnadene til området trosopplæring.

Diakoni

I Stavern, Lardal og Larvik sentrum drives det diakoni for barn og unge. Spesielt i Larvik er det et stort behov for dette. I Lardal er diakoniarbeidet i tillegg rettet mot syke og eldre. På sykehjemmene i hele kommunen gjennomføres det dessuten andakter etter en fastsatt plan. Dette forsøkes løst ved bruk av fast ansatte i størst mulig grad. Området er i stor grad finansiert av statlige midler. Driftstilskuddet fra kommunen dekker om lag 1/3 av kostnadene til området diakoni. I tillegg er dette en vesentlig utgiftspost for mange av de lokale menighetene.

Gjeldende planer for virksomheten:

- Vedlikeholdsplan for kirkebygg.
- Rehabilitering av elektriske anlegg i alle kirker.
- Elektronisk låssystem i alle kirker.
- Vedlikeholdsplan for kirkeorgler.
- Nytt pipeorgel i Tanum kirke.

Planer i arbeid:

- Nytt pipeorgel i Fredriksvern kirke.

Behov for nye planer:

- Rehabiliterings-/utskiftningsplan for kirkeorgler.
- Universell utforming.

Miljø- og klimautfordringer:

- Økt sannsynlighet for ekstremvær gir store utfordringer i forhold til å hindre inntrengning av vann i kirkebyggene.

Lovkrav og rammebetingelser:

- Biskopens forordning av gudstjenester.
- Lov om Universell utforming
- Brannforskrifter
- HMS-krav
- Arbeidsmiljølovens krav til midlertidige stillinger

De viktigste veivalgene for virksomheten:

I Larvik kommune er det i dag 17 kirkebygg, hvorav 6 middelalderkirker. Foruten de 3 arbeidskirkene er det kun Kvelde kirke det ikke er knyttet vernebestemmelser til. For de øvrige kirkene er det vanskelig å gjøre nødvendige tilpasninger for å bidra til et aktivt menighetsarbeid. Det har derfor vært nødvendig å leie lokaler for å drive menighetsarbeid. Det er også mangler vedrørende universell utforming ved mange av kirkene, hvilket er vanskelig å finne gode løsninger på som følge av vernebestemmelsene. Av samme årsak er det også utfordringer knyttet til antall mennesker det er lovlig å ta inn med tanke på nødutganger i hht. brannforskriftene.

Annen kirkelig virksomhet

Av annen kirkelig virksomhet drives det meste i regi av de lokale menighetene, i all hovedsak ved hjelp av frivillige. Menighetenes lovpålagte oppgave er å «vekke og nære det kristelige liv i soknet».

I Larvik kommune er det nå 12 sokn (menigheter), som alle har sitt særpreg og sine egne satsningsområder. Alle menighetene får overført et tilskudd fra LKFR som et bidrag til virksomheten. Tilskuddet er totalt om lag 0,4 mill. kr pr. år. Noen av menighetene drifter også egne menighetshus, mens andre leier egnede lokaler til å drive menighetsarbeid og diverse arrangementer.

Gjeldende planer for virksomheten (alle menigheter):

- Trosopplæringsplan
- Diakoniplan
- Plan for kirkemusikk

Administrasjon

Administrasjonen består foruten kirkevergen som daglig leder og arbeidsgiver av fellesfunksjoner som sekretærtjeneste, sentralbord, kirkebok, gravferdskoordinasjon, IT, HMS, regnskap, økonomi, post og arkiv.

Virksomheten er geografisk spredt i leide lokaler i Larvik sentrum, Stavern, Svarstad og Tjodalyng.

Den siste tiden har vi gjennomført betydelig omorganisering for å effektivisere administrasjonen. Åpningstiden er justert, samtidig som tilgjengeligheten er økt ved at administrasjon av gravferd er samlokalisert ved Undersbo.

De viktigste veivalgene for virksomheten:

Lokalisering av administrasjonen, samlet eller spredt rundt i kommunen. Leide eller eide lokaler.

Skillet mellom kirke og stat har medført ny lovgivning på LKFRs område, konsekvensene av dette er vanskelig å vurdere, slik at vi inntil videre har lagt til grunn at det ikke blir vesentlige administrative endringer som følge av dette. Det har også medført at kirken i Norge har forsøkt å samle administrative ressurser i et selskap som heter Kirkepartner for å tilby tjenester som LKFR i dag har tjenesteytingsavtale med kommunen om. LKFR er et av få store fellesråd som ikke har blitt med i Kirkepartners løsninger.